Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIX | Cena lista je $8.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 4. DECEMBRA (DEC. 4), 1947 | Subscription $8.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 237

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Bitke med židi in Arabci v Palestini

Izgredniki požigajo poslopja in plenijo trgovine. Generalna stavka oklicana v Damasku

Jeruzalem, Palestina, 3. dec.—Krvave bitke so izbruhnile med židi in Arabci v Jeruzalemu in drugih mestih. Poročilo pravi, da je bilo pet židov ubitih, devet Arabcev in 29 židov ranjenih.

Bitke so posledica načrta glede razkosanja Palestine na dve državi, ki je bil sprejet na seji generalne skupščine Združenih narodov. Več tisoč Arabcev se je dvignilo v Jeruzalemu proti židom. Požigali so židovska poslopja in plenili židovske trgovine. Židje so odgovorili s protinapadi na Arabce.

Najmanj 50 poslopij, židovskih in arabskih, je bilo razdejanih in požganih v Jeruzalemu. Povzročena škoda se ceni nad milijon dolarjev. Britske policijske enote in vojaške čete so bile mobilizirane za akcijo, da vzpostavijo red in mir.

Arabski napadi so se pričeli včeraj zjutraj. Eksekutivni odbor arabske organizacije je oklical stavko v znak protesta proti odločitvi skupščine Združenih narodov. Oblaki dima se dvigajo nad Jeruzalemom. Brigade židovske podtalne armade Haganah so gasile požare. Enote te armade so zasedle kraje med Tel Avivom, židovskim mestom, in Jafo, arabskim mestom.

Šest židov, ki so streljali na Arabce s streh hiš, je bilo aretiranih. Oboroženi so bili s strojnicami, revolverji in ročnimi granatami. Policija vidi možnost poostritve knflikta med židi in Arabci.

Vrhovni poveljnik židovske podtalne armade je dejal, da se oborožene arabske grupe zbirajo v več krajih in pripravljajo za napade na židovske naselbine. Armada je storila korake za obrambo.

Kairo, Egipt, 3. dec.—Več tisoč Arabcev se je udeležilo demonstracij v znak protesta proti razkosanju Palestine na dve državi. Abdul Rahman Azzan, generalni tajnik Arabske lige, je zagotovil Arabce, da bodo dobili dovolj orožja. Oborožene arabske grupe so izvršile napade na židovske trgovine in restavracije.

Damask, Sirija, 3. dec.—Poslanska zbornica je pooblastila vlado, naj prispeva prvi obrok v vsoti $920,000 v sklad Arabske lige za osvoboditev Palestine. V Damasku je bila oklicana generalna stavka v znak protesta proti razkosanju Palestine. Arabci so uprizorili navale na židovske trgovine in klube.

Bagdad, Irak, 3. dec.—Promet v glavnem delu tega mesta je bil ustavljen v teku protižidovskih demonstracij. Skoro vse trgovine so zaprle vrata. Arabci so organizirali parado in shode, na katerih so govorniki obsojali zaključek skupščine Združenih narodov glede razkosanja Palestine na dve državi.

Francoske garde napadle stavkarje

Policijska postaja v Marseillu razdejana

Pariz, 3. dec.—Enote mobilne garde so napadle stavkarje v Parizu in drugih mestih. Največja bitka se je vršila pred tovarno Renault Co. v predmestju Boulogne-Billacourtu, kjer je dva tisoč stavkarjev skušalo narediti luknjo v steni tovarne s traktorjem.

Oborožene mobilne garde so navalile na stavkarje in jih razpršile. Čez nekaj ur so se stavkarji vrnili ojačani. Trije člani garde so bili v novi bitki ranjeni. Garde in stavkarji so se spopadli tudi pri železniški postaji v Limogesu.

Drugi tisoči stavkarjev so bili zavojevani v bitkah s policijo v Marseillu, pristaniščnem mestu v južni Franciji. Stavkarji so razdejali policijsko postajo in prevrnili policijski tovorni avto. Pozneje je policija rapršila stavkarje.

Protistavkovni načrt je še predmet debate v ustavni skupščini. Premier Robert Schuman in člani njegove vlade so za odločno akcijo proti stavkarjem. Opozicijo proti načrtu vodijo komunisti.

CIO bo zahteval zvišanje plače

Predsednik Murray naznanil odločitev

Washington, D. C., 3. dec.—Kongres industrijskih organizacij bo začel kampanjo za splošno zvišanje plače. Unije CIO imajo šest milijonov članov, ki so uposleni v temeljnih ameriških industrijah.

Odločitev je naznanil Philip Murray, predsednik CIO, po seji z devetimi podpredsedniki CIO, voditelji delavcev v največjih industrijah. Dejal je, da je bil zaključek sprejet soglasno. To pomeni, da se bo kampanja za zvišanje plače pričela v jeklarski, avtni in drugih industrijah. Ta bo tretja po zaključenju vojne.

Murray je v naznanilu poudaril, da je kupna sila delavcev padla za 18 odstotkov po zaključenju vojne. Vsaka unija CIO bo imela proste roke pri pogajanjih s kompanijami glede zvišanja plače. Murray je izrazil upanje, da ne bo treba oklicati stavk za zvišanje plače. Veljavnost pogodb, katere so sklenile nekatere unije CIO, bo potekla kmalu po novem letu. Med temi unijami so jeklarska, avtna, mornarska in druge. Murray je izrazil dvom, da bo kongres na sedanjem zasedanju kaj storil za ustavitev dviganja življenskih stroškov.

Delavski tajnik Schwellenbach je napovedal, da bodo unije zahtevale zvišanje plače, ko je nastopil pred kongresnim odsekom za bančne in denarne zadeve.

Domače vesti

Gabrovšek baje toži Prosveto za pol milijona!

Enakopravnost z dne 1. dec. poroča, da je "famozni" kaplan Franc Gabrovšek zadnjo soboto vložil tožbo tudi proti Prosveti. In sicer toži naš list baje kar za pol milijona dolarjev! Enakopravnost pravi, da je to vest posnela po Cleveland Plain Dealerju, v katerem je rečeno, da tožba sloni na domnevi, da je Prosveta priobčila članke "obrekovalne vsebine", ki so bili posneti iz "komunističnih virov v Sloveniji." Koliko je resnice na tem, nam ni znano. Ako je to resnica, bomo že spregovorili!—Kot znano, toži Gabrovšek Enakopravnost za $200,000. Ta "Kristusov namestnik" na eni strani očividno hoče priti na lahek način do velikega bogastva, na drugi pa s temi tožbami zadaviti vse napredno slovensko časopisje v tej deželi. Sanje, ki se mu ne bodo izpolnile!

Nova grobova v Penni

Strabane, Pa. — V naselbini McGovern je umrla Mary Zupancic, stara 69 let, članica društva 138 SNPJ. Doma je bila s Krškega pri Litiji, v Ameriki 49 let, članica jednote 35 let. Zapušča moža, sina, tri hčere, devet vnukov in pravnuka.

Vandling, Pa.—Dne 24. nov. je umrl Frank Prevec, star 77 let, član društva 45 SNPJ v Forest Cityju, kakor tudi KSKJ. Bolehal je več mesecev za majnarsko naduho—silikozo. Doma je bil od Čateža, Dolenjsko, v Ameriki od 1903. Tukaj zapušča hčer, poročeno Kavčič.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po sedemletni bolezni je umrla Ivana Renko, rojena Kalčič, stara 60 let, doma iz Bača pri Knežaku, Notranjsko, v Ameriki 22 let, članica društva 28 SNPJ. Tukaj zapušča moža Johna, hčer Albino Mršnik, dva sinova in šest vnukov, v Novi Mehiki brata Antona Kalčiča, kakor tudi sestro Justino Rojc in več drugih sorodnikov, v starem kraju pa sestro in brata.—Po kratki bolezni je umrla Mary Pucel, rojena Knaus, stara 88 let, doma iz vasi Greben pri Sv. Gregoriju, v Ameriki od 1909. Tukaj zapušča sina, dva vnuka, dve vnukinje in štiri pravnuke.—Dalje je umrla Mary Smrekar, stara 82 let in sestra pokojnega collinwoodskega župnika Andreja Smrekarja. Bila je samska.—Iz bolnišnice se je vrnila žena Johna Ubica.—V bolnišnici Glenville se nahaja Frances Prelc iz Painsvilla.

MOLOTOV POVABIL MARSHALLA NA KOSILO

Diskuzije o mirovni pogodbi za Nemčijo obnovljene

BIDAULT SE VRNIL V PARIZ

London, 3. dec.—Ruski zunanji minister Molotov je povabil ameriškega državnega tajnika Marshalla na privatno kosilo in slednji se je odzval. Sestala se bosta v petek. Marshall je dal razumeti, da želi privaten razgovor z Molotovom.

Kosilo jima bo dalo prvo priliko za direktne diskuzije o ameriških in ruskih problemih od moskovske konference. Takrat se je Marshall sestal z Molotovom in premierjem Stalinom. Kaj želi Marshall od Molotova, ni znano.

Molotov je prej zavrnil Marshallovo povabilo, naj se udeleži kosila v poslopju ameriškega poslaništva v Londonu. Ameriški diplomati, ki so prišli na konferenco zunanjih ministrov, so bili presenečeni, ker je Molotov zavrnil povabilo.

Marshall je imel sinoči razgovore z britskim zunanjim ministrom Bevinom in ameriškimi ter britskimi uradniki iz ameriške in britske okupacijske cone v Nemčiji, ki so dospeli v London. Vršili so se v poslopju ameriškega poslaništva.

Zunanji ministri se bodo danes ponovno sestali na seji in obnovili diskuzije o mirovni pogodbi za Nemčijo. Doslej se še niso zedinili o mirovni pogodbi za Avstrijo.

Francoski zunanji minister Georges Bidault je odpotoval v Pariz, kjer se je udeležil seje članov francoske vlade, katere predsednik je Robert Schuman. Pričakuje se, da se bo kmalu vrnil v London.

Danes bodo zunanji ministri dobili poročilo od svojih namestnikov. Nanašalo se bo na razkol med Rusijo in zapadnimi silami o nemškem premoženju v Avstriji. Rusija je zavrnila francosko formulo glede sklenitve kompromisa. Rusija vztraja pri zahtevi, da mora dobiti vse nemško premoženje v Avstriji.

Molotov je v pondeljek obdolžil zapadne sile, da hočejo pretvoriti Nemčijo v kolonijo.

Češka delegacija odpotovala v Moskvo

Pogajanja glede sklenitve pogodbe

Praga, Čehoslovakija, 3. dec.—Delegacija sedmih članov je odpotovala v Moskvo v svrho sklenitve trgovinske pogodbe med Čehoslovakijo in Rusijo. Načelnik delegacije je dr. Hubert Ripka, trgovinski minister.

Pričakuje se, da bodo pogajanja zaključena in pogodba podpisana do 15. decembra. Predvidevana je izmenjava blaga v vrednosti $200,000,000 letno.

Čehoslovakija bo pošiljala Rusiji usnje, čevlje in druge izdelke, v zameno pa bo dobivala umetni kavčuk, kvinin in žito. Prva pošiljka pšenice in koruze je dospela iz Rusije v Čehoslovakijo. Slednja bo dobila okrog 20,000 ton žita iz Rusije pred zaključenjem tega leta.

Naznanilo pravi, da je Čehoslovakija sklenila trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo. Čehoslovakija bo dobila 40,000 ton koruze in pšenice iz Jugoslavije, v zameno pa ji bo poslala 11,000 glav goveje živine.

RUSIJA NAJ BI DOBILA STO MILIJONOV DOLARJEV OD AVSTRIJE

London, 3. dec.—Doznava se, da je Francija predlagala, naj bi Rusija dobila $100,000,000 od sedanje produkcije v Avstriji kot del reparacij. Predlog je bil predmet diskuzij na seji namestnikov zunanjih ministrov Francije, Rusije, Velike Britanije in Amerike. Na seji so bili storjeni poskusi za dosego sporazuma glede mirovne pogodbe in neodvisnosti Avstrije.

Vest pravi, da je Paul Cherriere, namestnik francoskega zunanjega ministra, sugeriral, naj bi Rusija dobivala tretjino produkcije olja v Avsrtiji. Oljna polja so pri Zisterdorfu. Rusija naj bi prevzela tudi skoro vso avstrijsko plovbo na reki Donavi.

Napoved je, da bo Sovjetska unija zavrnila francoski kompromis glede vprašanja, kaj vse predstavlja nemško premoženje v Avstrjii. Francija se skuša izogniti tolmačenju premoženja. Pozvala je države, ki so upravičene do odškodnine od Avstrije, naj razkrijejo svoje načrte glede reparacij.

H. V. Koktomov, namestnik ruskega zunanjega ministra Molotova, je dejal, da hoče dobiti vse informacije glede francoskega kompromisa. Kompromis sliči dogovoru, katerega je Finska sklenila z Rusijo. Finska se je z dogovorom obvezala, da bo "kupila" vse nemško premoženje na svojem ozemlju za vsoto $300,000,000. Na ta način se je izognila sovjetskemu lastništvu nemškega premoženja na Finskem.

V London je dospel dr. Karl Gruber, avstrijski zunanji minister. Na sestanku s časnikarji je dejal, da je pripravljen sprejeti francosko kompromisno formulo. Naznanil je, da bo apeliral na zunanje ministre štirih velesil, naj pospešijo sklenitev mirovne pogodbe za Avstrijo. Ako bo pogodba sklenjena, bodo okupacijske sile odpoklicane iz dežele.

Produkcija novega atomskega orožja

Peta obletnica uspešnega eksperimenta

Atlantic City, N. J., 3. dec.—David E. Lilienthal, načelnik komisije za atomsko energijo, je razkril, da Amerika sedaj izdeluje novo atomsko orožje iz urana in plutoniuma, pojasnil pa ni, ali so novo orožje bombe, kakršni sta bili vrženi na Hirošimo in Nagasaki, japonski mesti, ali nova vojaška aplikacija atomske sile. Taki detajli so tajnost.

V svojem govoru na zborovanju Zveze ameriških inženirjev, je Lilienthal razkril, da se novo atomsko orožje izdeluje v laboratorijih v Los Alamosu, N. M., v katerih je bila producirana prva atomska bomba. On je govoril ob peti obletnici uspešnega eksperimenta, ki je demonstriral, da se atomi urana lahko sprostijo in kontrolirajo. Eksperiment je bil izvršen 1. decembra 1942 pri čikaški univerzi.

Vlada ni nikdar potrdila poročil, nanašajočih se na svojstvo atomskih bomb, ki so bile eksplodirane v prošlosti. Znano je vseeno, da se izdelujejo iz urana 235 ali plutoniuma, prvine, ki se producira iz urana.

Lilienthal je pokazal inženirjem majhen košček uranske kovine. "Pred nekaj leti ni bilo toliko te kovine na svetu," je dejal. "Danes imamo tone te kovine. Amerika je potrošila dve in pol milijardi dolarjev za atomske raziskave. V nekaj letih, ako se bo resno lotila dela, bodo stroški znašali okrog pet milijard dolarjev."

Lilienthal je pojasnil, zakaj je vlada razkrila atomske tajnosti grupi industrijcev in inženirjev. Dejal je, da morajo biti informacije na razpolago izbrani grupi v interesu razvoja atomske energije za vojaško in mirovno porabo. Načelnik grupe, ki je dobila vse podatke in informacije, je James W. Parker, predsednik in upravitelj Edison Co. v Detroitu.

Član parlamenta obsoja vojno histerijo

London. — (ALN) — D. N. Pritt, član angleškega parlamenta, ki se je baškar vrnil s potovanja po Ameriki, je izjavil, da je ameriško ljudstvo žrtev vojne histerije, ki jo širijo veleindustrijci. Hujskanje proti Rusiji in proti vsemu, ki količkaj diši po naprednosti, je na dnevnem redu po radiju in v časopisih. "Kljub tej silni propagandi," je dejal Pritt, "sem dobil vtis, da večina poštenih Američanov še ni nasedla vojni histeriji in protikomunistični propagandi, ki jo vodijo veleindustrijci z vladno administracijo vred."

Sovjetska Rusija morda izdeluje atomske bombe

Hutchins posvaril Ameriko. Potreba ustanovitve svetovne vlade v atomski dobi

Chicago, 3. dec.—"Američani, ki ugibajo, kaj se dogaja za železnim zastorom, bi morali vedeti, da produkcija atomskih bomb v Rusiji sedaj je le vprašanje mobilizacije fizičnih virov v obliki materiala, strojev in delovne sile," pravi Robert Hutchins, kancelar čikaške univerze, v članku, katerega je objavil American Magazine.

Naslov članka je "Tajnost atomske bombe razkrita." Hutchins trdi, da bi bila nesmiselnost, "ako bi se Amerika udajala iluziji, da Rusija ne izdeluje atomskih bomb sedaj. Ali jih Rusija izdeluje? Gotovo jih. Ako bi Rusom sedaj povedali vse, kar vemo, ne bi skrajšalo njihovega dela za šest mesecev. Mi vemo zdaj mnogo več o atomski energiji nego smo vedeli leta 1945.

Neki prominentni znanstvenik je po prečitanju Smythovega poročila, katerega je objavil vojni department, napovedal, da bo Rusija imela prvo atomsko bombo v treh letih. Potem jih bo producirala hitreje nego Amerika. Ta napoved je bila izrečena pred dvema letoma. Znano je, da je v Rusiji 27 fizikov in znanstvenikov prvega reda in čez 700 univerz. Gotovo je, da ima vsaka univerza zbore znanstvenikov.

Smythovo poročilo je uničilo zadnjo ameriško priliko za kontrolo atomske energije. Vsebovalo je skoro vse podatke in navodila. Amerika bi storila bolje, ako bi bila razkrila vse detajle projekta tisku. Kompartmentne regulacije so bile kršene dnevno. Ako jih ne bi bili znanstveniki kršili, bi se morda iznajdba atomske bombe zavlekla več let."

Hutchins je v članku naglasil potrebo ustanovitve svetovne vlade. Zadevni načrt je že sestavljen in bo predložen vsem državam v odobritev, da se svet zaščiti pred atomsko vojno. "Pred iznajdbo atomske bombe bi bila ustanovitev svetovne vlade morda možnost v 500 letih," pravi Hutchins. "Sedaj sem uverjen, da mora biti ustanovljena v petih letih. To je ves čas, ki nam je ostal."

Krznarska unija se bo izognila zakonu

Atlantic City, N. J. — (FP) — Unija krznarskih delavcev CIO je sklenila, da se bo izognila provizijam Taft - Hartleyevega protidelavskega zakona. Zaeno je apelirala na ADF in CIO ter ostale delavske organizacije, naj dobe 20 milijonov podpisov na peticije za ukinjenje Taftovega zakona, da se Marshallov načrt ne sme izrabljati v politične namene in da se mora kongresni odsek za neameriške aktivnosti odpraviti.

Raztegnitev socialne zaščite napovedana

Washington, D. C., 3. dec.—Zakladni department je naznanil, da je našel pot za odstranitev ovir v prizadevanjih za raztegnitev socialne zaščite. Napovedal je, da bo zaščita raztegnjena na 19,000,000 poljedelskih delavcev, hišnih uslužbencev in na druge osebe, ki sedaj niso deležne zaščite.

Ameriški general zavrnil apel

Proti razpisu volitev v južni Koreji

Seoul, Koreja, 3. dec. — General William F. Dean, vojaški governer v južni Koreji, ki je pod ameriško okupacijo, je zavrnil apel korejskih desničarskih političnih grup, naj takoj razpiše volitve glede ustanovitve vlade v južni Koreji. Na sestanku s časnikarji je Dean naznanil, da bo podvzel odločne korake proti tem grupam, ki so zapretile, da bodo razpisale volitve na svojo lastno iniciativo. Značaj korakov bo zavisel od situacije.

Reprezentanti desničarskih grup so obiskali Deana in sugerirali razpis volitev pred zaključenjem tega leta. General jih je opozoril, da se volitve ne bodo vršile, dokler ne bo dobil navodil od posebne komisije Združenih narodov, katere člani bodo prišli v Korejo. Volitve v ameriški in ruski okupacijski coni ne bodo razpisane pred aprilom prihodnjega leta.

Rusija je naznanila, da bo bojkotirala načrt, ki predvideva ustanovitev vlade v Koreji po volitvah. Dean je dejal pred časnikarji, da bi volitve v južni Koreji, ako bi bile takoj razpisane, povzročile konfuzijo, katero bi izkoristili komunisti v svoj prilog.

Sayre imenoval odbor za Jeruzalem

Lake Success, N. Y., 3. dec.—F. B. Sayre, načelnik sveta poverjeništva Združenih narodov, je imenoval odbor, ki naj bi vladal Jeruzalem kot mednarodno mesto. Ta status je določila za Jeruzalem generalna skupščina po sprejetju načrta glede razkosanja Palestine na dve državi. V odboru so reprezentanti šestih držav.

Postaja za preizkušnjo atomskega orožja

Washington, D. C., 3. dec.—Federalna komisija za atomsko energijo poroča, da je bil otok Eniwotok na Pacifiku izbran za postajo preizkuševanja novega atomskega orožja. Gradnja postaje je bila poverjena generalu J. E. Hullu.

Porast produkcije v Ameriki

Washington, D. C., 3. dec.—Vladni ekonomi so razkrili porast produkcije in naglasili, da bo predstavljala vrednost 325 milijard dolarjev ob zaključenju tega leta. Porast znaša okrog 15 odstotkov v primeri s produkcijo lanskega leta.

BIVŠI VODJA POLJSKE KMEČKE STRANKE IZGUBIL DRŽAVLJANSTVO

Varšava, Poljska, 3. dec.—Člani vladnega sveta so naznanili, da je Stanislav Mikolajczyk, bivši podpredsednik vlade in vodja kmečke stranke izgubil poljsko državljanstvo. Odvzetje državljanstva je priporočala posebna komisija parlamenta, ki je proglasila Mikolajczyka za izdajalca.

Mikolajczyk je pred nekaj tedni pobegnil iz Varšave v London. Britska delavska vlada mu je zagotovila zavetje. Ta teden je dospel v Ameriko.

Ameriški poslanik Stanton Griffin je podal izjavo, v kateri je zanikal poročila in govorice, katere krožijo v Varšavi, da so mu znani vsi detajli bega Mikolajczyka. Zanikal je tudi govorice, da je Munro W. Black, drugi tajnik ameriškega poslaništva, omogočil beg bivšemu voditelju kmečke stranke in da je poljski zunanji minister Zygmunt Modzielewski zahteval odpoklic Blacka.

"Ameriško poslaništvo ni dobilo nobene note od poljske vlade o slučaju Mikolajczyka," je dejal Griffin. "Odločno zanikam govorice, da so Mikolajczyk in njegovi tovariši dobili denar od poslaništva."

Griffin je tudi zanikal poročila, da je bil George Andrews, prvi tajnik poslaništva, zapleten v zadevo Mikolajczyka. Andrews je zapustil Varšavo 26. oktobra, pet dni po begu Mikolajczyka iz poljske prestolnice. Predsednik Truman ga je imenoval za konzula v Vancouverju, Kanada.

Poljska vlada je izjavila, da je poslaništvo neke države pomagalo Mikolajczyku in mu omogočilo beg, ni pa imenovala poslaništva. Mikolajczyk je bil v vojnem času predsednik poljske ubežne vlade v Londonu.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $4.00 za pol leta, $2.00 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $9.50 za celo leto, $4.75 za pol leta; za inozemstvo $11.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $9.50 per year, foreign countries $11.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Jugoslavija na novi poti

Jugoslavija je zadnje dni praznovala drugo obletnico svoje ljudske federativne republike, ki je bila formalno proglašena 29. nov. 1945. Temelje za novo Jugoslavijo so položili partizani dve leti prej na svojem zgodovinskem zborovanju v Jajcu v Bosni, ki je bila pozorišče največjih bojev med partizani in okupatorji, s katerimi so na jugu sramotno sodelovali draževci, na Hrvatskem pavelićevci, v Sloveniji pa domobranci. Z nacifašističnimi okupatorji je sodeloval na vsej črti tudi ves vatikanski aparat, na Hrvatskem pod vodstvom nadškofa Stepinca, v Sloveniji pod vodstvom škofa Rožmana, katerega so sedaj prevzeli v svoje varstvo Američani v Avstriji. Na eni strani, v Jugoslaviji je Vatikan sodeloval na vsej črti z osiščem, na zapadu pa z zavezniki! Na eni strani za fašizem, na drugi za — "demokracijo". Tak je totalitarski Vatikan, kar pa v zapadnem svetu nečejo videti.

Temelje za novo Jugoslavijo je v resnici položila epopejska osvobodilna borba, ki v herojstvu, drznosti in velikem idealizmu skoraj nima primere v analih zgodovine. Te temelje so začeli polagati kmalu po invaziji in kapitulaciji stare, gnile Jugoslavije, ko so se v hribih začeli zbirati prvi "hostarji" — poznejši partizani. Zborovanje v Jajcu 29. novembra 1943 pa je napravilo definitiven prelom s preteklostjo in jugoslovanskim narodom začrtalo nove smernice, konkretiziralo nove ideje, okrog katerih se je skristalizirala osvobodilna borba, in ustanovilo novo provizorično vlado pod vodstvom največjega jugoslovanskega heroja in državnika Josefa Broz-Tita.

★

Nova Jugoslavija danes stopa v tretje leto svoje ljudske republike, svoje svobode. Pravilno je, da se vprašamo, kakšna je ta nova Jugoslavija, vredna naših simpatij in podpore?

Če poslušate njene klevetnike in sovražnike, vlada tam pravi pekel, največji terorizem, najbolj tiranska in samopašna komunistična diktatura, kakršne svet še ni poznal. V svojem trinoštvu sploh zasenčuje Hitlerjevo diktaturo, da o Mussolinijevi in Francovi sploh ne govorimo, kajti ti diktaturi sta bili definitivno "boljši" kot pa je Titova . . .

Tako govori vsa vatikanska propaganda, v službi katere so sto procentno vdinjani tudi ljudje okrog Ameriške Domovine. Tako trobi vsa kapitalistična propaganda s Hearstovim "yellow" žurnalizmom na čelu. Tako mislijo tudi mnogi demokratično usmerjeni Američani, ki so nasedli tej zlobni propagandi iz razloga, ker jim razmere v Jugoslaviji niso znane, še manj pa zgodovinsko ozadje Balkana in vzhodne Evrope. Mnogi širijo to propagando tudi zato, ker so plačani.

Sličnega mnenja so tudi v Washingtonu, ker tako zahtevajo, ne ameriški, marveč wallstreetski in vatikanski interesi. Ker je "naš" državni department z vso vlado vred v službi teh interesov, zato novi Jugoslaviji tudi streže po življenju in ji na vseh točkah meče polena pod noge kot nobeni drugi državi. Medtem ko daje in ponuja milijarde dolarjev ljudskega denarja zapadni Evropi, fašistični Turčiji in Grčiji, kakor tudi Italiji in Avstriji, ki sta bili na Hitlerjevi strani, novi Jugoslaviji neče vrniti niti njenega zlata. Jugoslovansko zlato, vredno okrog $50 milijonov, je v Ameriki še zdaj zamrznjeno! In sicer je "zamrznjeno" zato, da bi ga ne mogla porabiti za nabavo novih strojev in drugega materiala, ki ga potrebuje za svojo rekonstrukcijo. Na drugi strani neče izdati potnega dovoljenja nobenemu ameriškemu državljanu, ki bi želel iti kot turist v Jugoslavijo. Potni list dobite za vsako drugo državo, samo za Jugoslavijo ne! Vse zato ne, ker tako želi — Vatikan, ki je faktično v ospredju vse klevetniške gonje proti novi Jugoslaviji in njen največji sovražnik.

Vatikan ima namreč čudovito velik vpliv v "našem" državnem departmentu, in sicer deloma skozi vatikansko trenirane uradnike in uslužbence in deloma vsled velike politične moči totalitarske katoliške hierarhije v tej deželi. Benjamin Marsh, tajnik Ljudske lobije je zadnjič poročal, da kdor hoče dobiti odgovorno službo v državnem departmentu, mora imeti priporočilo od dekana katoliške univerze v Washingtonu. Ta univerza je zadnja leta sploh postala glavna tovarna za uradnike državnega departmenta. Tukaj je tudi vsa skrivnost sovražne ameriške politike napram novi Jugoslaviji.

★

Toda za nas je še vedno vprašanje, kakšna je nova Jugoslavija. Kdor si predstavlja, da je tam že nekakšen raj, se zelo moti. Kdor bi se s takimi mislimi podal v Jugoslavijo, ako bi dobil potni list od državnega departmenta, bi bil najbrže zelo razočaran. V Jugoslaviji ni nobenega raja, nikakšne Amerike iz enostavnega razloga, ker kaj takega tam sploh biti ne more. V pričo razmer delovno ljudstvo z vlado vred tam s svojim sijajnim delovnim poletom res ustvarja čudeže. In čudeže ustvarja s tem, ker tako rekoč z golimi rokami, brez modernih strojev, s kakršnimi v obilici razpolagamo v tej deželi, v vseh ljudskih republikah s primitivnim orodjem gradi nove tovarne in železnice in elektrarne in stroje, nova mesta in vasi, spreminja močvirja v rodovitna polja, gradi plovne kanale in kroti potoke in reke pred poplavljanjem, ustanavlja nove šole in bolnišnice in posveča mnogo energije umnemu kmetijstvu in gozdarstvu. Vse to v takem zaletu kot v nobeni drugi deželi izven Rusije. Vse to po načrtnem gospodarstvu.

Ako se bo ta delovni polet nadaljeval v sedanjem tempu, bodo v desetih, dvajsetih letih tam res ustvarili popolnoma novo Jugoslavijo, novo Ameriko, v kateri bo dovolj kruha in prijetnega življenja za vse. Danes tam še vsega primanjkuje in vzelo bo še nekaj let predno bodo zaceljene globoke fizične rane, obnovljena vsa porušena mesta in vasi.

Do tega novega življenja ni tam prišlo povsem slučajno, marveč vsled tega, ker je velika osvobodilna borba sprostila velike ustvarjajoče sile v delovnem narodu in delovni inteligenci, na drugi strani pa zadala smrtni udarec vsemu, kar je bilo gnilega in socialno škodljivega v državi. Velika revolucija je sprostila te ustvarjajoče sile iz razloga, ker je napravila konec staremu kapitalističnemu sistemu in začela postavljati temelje novi človeški družbi, v kateri ne bo izkoriščanja človeka po človeku.

Naravno je, da v tako velikih preobratih, skozi kakršne koraka nova Jugoslavija, v večji ali manjši meri sploh vsa vzhodna Evropa, ne gre vse gladko, vse prostovoljno in tudi ne brez velikih napak. Teh napak je dovolj tudi v novi Jugoslaviji. Sigurno bi šlo marsikaj bolj gladko in ob manjšem pomanjkanju, ako bi novi Jugoslaviji ameriška wallstreetsko-vatikanska politika ne stregla po življenju, marveč bila vsaj nevtralna z mero dobrohotnosti.

Sedaj, ko nova Jugoslavija stopa v tretje leto svoje svobode in ljudske oblasti, ji bo vsak pošten Jugoslovan, vsak pošten ameriški državljan, vsak pošten človek želel vse najboljše, čim lepših dni. To tam tudi v polni meri zaslužijo, kajti medtem, ko se kapitalistični del Evrope pomiče iz krize v krizo in se zanaša na bogatega Strica Sama, si v Jugoslaviji grade z velikim elanom novo civilizacijo!

Slovan bo imel svoj dan!

Cleveland, O.—"Ali boš kaj napisal za naš koncert?" me je vprašal marljivi predsednik pevskega zbora Slovana Jože Durjava.

"Well, če moja beseda kaj zaleže in če imate dober spored, bom pa nekaj namazal," mu odgovorim. Jože se malce namuzne, me pogleda po strani, izprazni ostanke vinske kapljice in zagodrnja:

"Ti, kot bivši predsednik in režiser, bi moral pač vedeti, da Slovan vselej poda skrbno izbran program. Poleg tega ima na vsakem koncertu kakšno privlačno točko: bodisi opereto ali pa klasično pesnitev. No, in tako tudi prihodnji koncert v nedeljo popoldne, 7. decembra, v Slov. društvenem domu v Euclidu, ne bo izjema.

"Ma strela, tako je!" se vmeša v najin pogovor pristna kraševska korenina, ki pri Slovanu tvorijo večino.

"Ali si že slišal skladbo Dalmatinski Šajkaš?" nadaljuje Jože.

"Slišal, ampak ta pesnitev je vendar prirejena za mešan zbor."

"Prav imaš. Toda nam se je tako dopadla, da smo naprosili našega pevovodjo F. Vauterja, da jo je priredil tudi za moški zbor. No, in to krasno pesniško delo bo prvič predvajano po moškem zboru na tem koncertu. Dalmatinskega Šajkaša je uglasbil A. Šrabec. Avtor opeva divno Dalmacijo s sinjim Jadranskim morjem. Njegova ljubezen do skope, toda romantične grude je tako velika, da je ne zamenja za vsa bogastva in razkošje tujih dežel. Ta košček slovanskega raja ob Jadranskem morju, s svojimi belimi mesti kot: Dubrovnik, Split in Zader, je pa ječal pod tujim jarmom celih trinajsto let, dokler ga ni osvobodila hrabra partizanska armada."

"Ma še Trst jim bomo vzeli, strela jih ubila!" se raztogoti Kraševec in puhne velik oblak dima meni v nos.

"Iz tvojega pripovedovanja je razvidno, da bo samo ta točka vredna vstopnine," silim v Jožeta.

"Tako je," pritrdi Jože. "Ampak naša tradicija je ta, da damo obiskovalcem več kot polno vrednost. Na programu imamo tudi več drugih novih pesmi. Pri tem so vključene v gozdu rojene partizanske skladbe. Skromne in preproste so te pesmi, vendar izražajo vse kar je v zvezi z epičnim junaštvom našega naroda proti okupatorju in izdajalcem. Partizanske pesmi so simbol vstajenja in upanja v lepšo bodočnost stoletja zatiranih Slovanov."

"Dobro si povedal, Jože!" Toda, kdo pa bo igral za ples?"

"Glej jo, staro kost!" se zareži Jože. "Mar se tudi za to zanimaš? Prav, da si me spomnil. Za ples bo igral znan in priljubljen Vadnalov orkester. Veš, to so tisti fantje, katere je njih mati naučila naših popevk in običajev. Veseli in razboriti so, da človek pleše, čeravno ima revmatizem in kurja očesa. Če boš kaj namazal v cajtenge, pa še to povej, da je Slovan najbolj zaposlen pevski zbor v metropoli. Pomisli! Letos smo nastopili že na devetih priredbah. Lahko si misliš, kako velike žrtve so to od naše strani. Zato je dolžnost dotičnih organizacij, da posetijo naše koncerte in nam s tem vsaj deloma povrnejo. Naj se pri tem izpolni rek, da roka roko umije!" **Frank Česen.**

Publicist Charles Boni izroča mrs. Eleanori Roosevelt kopijo nove knjige "The Roosevelt Era" ($4.50). Knjiga je zbirka spisov številnih ameriških pisateljev.

Na naslov nazadnjakov pri A. D.

La Salle, Ill.—Zopet se oglašam v naši Prosveti. Vzrok je, ker me je moj prijatelj opozoril, da je bilo moje ime imenovano na prvi strani Ameriške Domovine, in sicer zato, ker je bila v mojem dopisu malenkostna pomota, namreč izpuščena je bila beseda "rudar" in tako se je glasil stavek, da je bil pokojni Matt Bergles po poklicu samski, a glasiti bi se moralo, da je bil samski, po poklicu rudar.

Seve, pri A. D. dobro vedo, kako hitro se vrine napaka, a spravili so se name, ker sem jih potipal za tisto žilico, ki jih najbolj boli. Torej v uredništvu omenjenega nazadnjaškega lista so prečitali moj dopis do zadnje vrste in niso mogli najti nobene druge napake kot omenjeno. Ali je bilo vse drugo o. k.?

Kakor mi je dejal prijatelj France, ki mi je prinesel dotični izrezek, se fantje pri A. D. lovijo za zadnjo bilko. Vsak izgovor jim je dober, pa če ga pes na repu prinese. Ti sovražniki svojega lastnega naroda naj le pridno čitajo Prosveto, se morda kaj naučijo iz nje. Ako hočete biti pošteni, potem ponatisnite iz nje čtivo, katero ni zavajalno, kot je vaše. Da, resnica bode v oči! Po mojem mnenju pisanje A. D. ni vredno črnila ne papirja! Sicer pa omenjenega lista ne dobivam in se sploh ne oziram, kaj piše.

Kaj mislim o teh ljudeh, če jih sploh lahko tako imenujemo, sem že izrazil v osebnem pismu, ki sem ga jim pisal pred časom. Zelo vesel bi bil, če bi tisto pismo priobčili na prvi strani. Fantje, nič strahu, na dan z njim! Dobro vem, da vas zelo boli, ker sem poročal o polomiji, ki jo je imel vaš "veliki voditelj" v La Sallu! Pa brez zamere. **Matt Vogrich.**

Letna seja društva Orel 21 SNPJ

Pueblo, Colo.—Članstvo društva Orel 21 SNPJ se poziva, da se udeleži glavne letne seje v nedeljo, 7. dec., začetek ob dveh popoldne v Narodnem domu. (Dospelo prepozno za priobčitev v sredo.—Ured.)

Rose Radovich, tajnica.

Glas iz Springfielda

Springfield, Ill.—Tukaj ljudje dobro delajo od 5—6 dni na teden, toda draginja narašča nebrzdano naprej.

Dandanes vsi kričijo, da Evropa umira od lakote in naj hitro pomagamo, da ne bo prepozno, ko pa nadaljuješ s čitanjem, pa vidiš, kakšna razkošnost je v Angliji. Samo svatba princeze Elizabete je stala milijon dolarjev. Človeku se vidi neumno, da se kaj takega tiska v teh časih, ko mnogi v resnici umirajo za lakoto.

Zdaj pobirajo po hišah denar za "Community Fund". Če ne daš več dolarjev, te vprašajo, če ne delaš. Ko pa je bila depresija, te pa ni nihče vprašal, če imaš kaj jesti.

V Franciji so lačni, v Angliji, Italiji, Avstriji! To čitamo dan na dan. Ti naši veliki "dobrodelniki" pa nič ne vprašajo, ali je lakota tudi v Jugoslaviji, pač pa podpirajo razne nazadnjake in duhovnike, ki strašijo ljudi, da bo Tito vse pohrustal.

Čitala sem, da je prišlo nekaj ubežnikov v Ameriko in trosijo lažnjivo propagando o naši rojstni domovini. Če bi bili ti ubežniki res z narodom, bi lahko še danes živeli v Jugoslaviji, namesto da se skrivajo v tujih deželah.

V našem mestu smo imeli prikraja. Videli smo morilce in liko videti kino-slike iz starega izdajalce slovenskega naroda, med njimi generala Rupnika in škofa Rožmana. Nekateri so že prejeli zasluženo plačilo, druge pa še čaka. Škoda, da je bila udeležba slaba od strani domačinov, v večjem številu pa so prišli rojaki iz Auburna, Virdena, Witta in Benlda. Lepa vam hvala! Dolžnost me veže, da se še posebej zahvalim družinama Vidmar in Kraly iz Benlda, Tonetu Grižniku iz Carlinvilla, Luki Podbregarju in Johnu Permetu iz Witta in Johnu Zimermanu ter Franku Mahniču iz St. Louisa, Mo. **Antonia Church.**

Filmi iz stare domovine v Barbertonu

Barberton, O.—Poročali smo že, da bomo predvajali kino-slike iz stare domovine dne 6. dec., začetek ob sedmih zvečer.

Te filme sem že videla na konvenciji SANSa v Clevelandu in jih bom šla pogledat še enkrat, kajti takih filmov se ne vidi vsak dan. Ko gledaš te slike, te misli ponesejo v staro domovino in iščeš znanega obraza. Če več ne, spoznali boste vsaj en obraz!

Zanimanje za te filme je veliko. Vstopnice gredo hitro izpod rok. Noben zaveden Slovenec ne bi smel ostati doma. Kakor slišim, bodo prišli vsi, samo tisti ne, ki se bojijo pogledati resnici v obraz. Nekateri pa ne bodo prišli zato, ker so jim tako ukazali njih "višji". Nič strahu! Pridite in se prepričajte na svoje oči, potem pa sodite.

Dne 27. decembra pa se bo vršil ples v isti dvorani, katerega čisti preostanek bo poslan v pomoč rojakom na Babnem polju. Nedvomno ste že čitali o grozotah, katere je pretrpelo tamkajšnje ljudstvo. Rojaki z Babnega polja so se zavzeli, da priredijo veselico za svoje brate in sestre v stari domovini. Pomagajmo jim, da bodo imeli večji uspeh!

Dne 31. dec. pa priredi veselico samostojno društvo Domovina, kakor običajno vsako leto. Tudi te priredbe ne smemo pozabiti, kajti Domovina je prva, kadar gre za dobro stvar.

Zadnjič sem apelirala na rojake iz Preserja za pomoč, da postavijo spomenik padlim partizanom in talcem v Preserju. Do sedaj sem prejela $40, nekaj prispevkov pa imam obljubljenih. Počakala bom še nekaj časa, potem pa priobčim vsa imena in pošljem denar v domovino. **Mary Šuštaršič.**

Naznanilo članstvu društev 87 in 613 SNPJ

Herminie, Pa.—Članstvu društev 87 in 613 SNPJ na znanje, da se bo vršila seja obeh društev v nedeljo, 7. dec., začetek ob eni popoldne. Na dnevnem redu bodo volitve dobora za dom in uradnikov za obe društvi. (Dospelo prepozno za sredo.—Ured.)

Anton Zornik, tajnik.

Verski predsodki pred sodiščem

Cleveland, O.—V državi Ohiu imamo poleg katoliške vere še precej drugih. Ena teh je amiška ali mennonitska, ki se imenuje po odpadniku Mennu Simonsu. Ako kdo prakticira komunizem v naši deželi, so to gotovo ti verniki iz Witmarsuma. Sicer ne verujejo v ubijanje, toda drže se stare šege, da mož mora nositi brado in svoje ščetine si sme malo obriti le pod nosom.

Ti verniki so se naselili l. 1683 iz Nemčije in Holandske v Pennsylvanijo. Svojo prvo cerkev so si postavili v Germantownu. V luksus ne verjamejo, prav tako ne v nov osemcilinderski Fordov avtomobil, ampak le v konjsko moč, menda tudi v osla, ki je oče mule. Tu se prične naša storija.

Zgoraj opisani verniki imajo svojo naselbino v Woosterju, O. Andy Yoder pa je postal upornik svoje vere, ker si je nabavil avtomobil mesto žrebca, da je lahko hitreje peljal svojega otroka k zdravniku. Radi tega je prišlo do tožbe, ki jo je Andy vložil proti štirim duhovnikom svoje vere. Zahteval je $40,000 od štirih duhovnikov, ker so ga prezirali ni bojkotirali, ker se ni držal zapovedi svete knjige njihove vere.

Toženi štirje duhovniki niso

(Dalje na 3. strani.)

Gremo v Ameriko

Joseph Irman (Akron, O.)

(Nadaljevanje)

Za prosvetno in kulturno delo se nismo zanimali, kajti udejstvovanju na tem polju so kompanije nasprotovale. Vsakdo se je bal, da bi prišel na črno listo in izgubil delo. Podporna društva pa so se hitro širila, kajti tem kompanije niso nasprotovale, ker so bila taka društva v pomoč rojakom in neposredno tudi v korist družbam. Prav tako se je le malo kdo naročil na napredne delavske liste, kot so Prosveta, Proletarec ali Glas Svobode, ker so se bali, da bi jih dobila družba na piko. Vso prednost pa so imeli klerikalni listi, prav tako katoliške organizacije.

Naši naseljenci se tudi niso zanimali za šolo in učenje angleščine, kajti večinoma so mislili, da se bodo vrnili domov. Sicer pa je prevladovalo mnenje, če se učiš ali ne, drugega ne kaže kot trdo garati, ker v Ameriki imajo vso prednost domačini.

Največ živahnosti in zabave je bilo ob sobotah in nedeljah, zlasti pa tedaj, kadar smo dobili "pedo". Harmonika je hreščala kar naprej in vse je rajalo, plesalo in pilo. Nekateri so krokali toliko časa, dokler je bilo kaj cvenka v žepu. Največ rajanja pa je bilo tedaj, kadar je prišla v naselbino kakšna nova naseljenka.

K družini, kjer sem stanoval tri mesece, so prihajala in odhajala slovenska dekleta. Vsako dekle se je skušalo čim hitreje omožiti, kajti gospodinja jih je šikanirala in delati so morala po 14, 16 in celo več ur na dan. Naša gospodinja je bila izvrstna kuharica in drugače vzorna gospodinja, toda z mladimi naseljenkami ni bila prijazna, ampak jih je neprestano priganjala in šikanirala, da je bila včasih katera čisto zbegana. To je bil eden vzrokov, da se je vsaka skušala čimprej omožiti, marsikatera pa se je radi naglice pozneje kesala. Ženinov seveda ni manjkalo, vsaj se je tedaj lahko omožila vsaka; mlada in stara, lepa in grda.

Takoj v prvih tednih mojega bivanja v Chisholmu sta me Nace in Jože seznanila z dvema rojakoma, s katerima smo se poznali že v stari domovini. Prvi je bil Janez, po poklicu krojač, drugi pa France, ki je delal v rudniku. Ona dva sta prišla v Ameriko leto poprej. Ob nedeljah smo radi obiskovali drug drugega. France se je nekaj tednov pred tem oženil z dekletom iz naše hiše.

Približno 20 milj južnozapadno od Chisholma je bila še bolj nova naselbina Keewatin, kjer je bil tudi bolj nov rudnik. Tja je odšlo več rudarjev iz Chisholma, kateri so se pohvalili o delu. Kompanija je tudi zgradila nekaj novih hiš, katere je bila pripravljena oddati v najem. To je podžgalo Franceta in se je tja preselil. Dobil je delo v rudniku in hišo v najem. Dostavil je, da bi ga veselilo, če bi se tudi mi trije preselili tja.

Nace in Jože sta takoj odrekla, češ, da imata še precej dober prostor v rudniku, a tudi jaz nisem rad zapustil Chisholm, vendar pa sem bil pripravljen iti tja, ker sem imel slab prostor, poleg tega pa me je vprašal France, če bi hotel delati z njim.

Kmalu smo se preselili v novo naselbino Keewatin. S Francetom sva kmalu pričela z delom. On je bil pol čevlja višji od mene, širokih pleč in zelo močan, tako je z enim samim mahom krampa več naredil kot jaz z dvakratnim. Zaslužila sva dobro, toda kraj pa mi ni ugajal. Od kraja sem bil sam na stanovanju in hrani pri Francetu, v nekaj tednih pa je prišlo več drugih slovenskih rudarjev in gospodinja je dobila deklo, ker ni mogla sama več zmagovati dela. Seve, z družbo pa je nastalo tudi več zabav. V bližnjih gozdovih je bilo tudi dosti divjačine in fantje so hodili pogostoma na lov, dočim naju s Francetom lov ni veselil.

Fantje so naju večkrat nagovarjali, naj poskusiva lovsko srečo in tako sva nekoč res odrinila v bližnje gozdove. Zamudila sva se precej dolgo, ustrelila pa sva samo dva zajčka, zato se se tovariši precej norčevali z nama. Da pa jim dokaževa, da sva tudi midva dobra lovca, sva šla ponovno na lov. Kmalu sva ustrelila prvega zajčka. Že sva se veselila najinega plena. Nenadoma pa zagledava črno živalco z belo liso, ki se je počasi pomikala sem in tja. Sklenila sva, da jo vjameva živo.

"Kaj pa če je dihur?" sem vprašal Franceta. "Ni dihur. Dihurji so rjavi in malo večji ko veverice," je odgovoril France. Tako sva modrovala in se oprezno bližala lepi živalci. Ker nisva imela vrvi, sva pripravila srobot, v katero sva nameravala živalco povezati. Prišel je ugoden trenotek in naskočila sva, tedaj pa je France glasno zavpil: "Beživa, dihur je, dihur!" Tako se je končal najinlov tisti dan—seve, bila sva dišeče parfumirana.

(Dalje prihodnjič.)

Zibelka slovenstva—slovenska Koroška se še danes duši pod tujci

Piše Ciril Štor

Zapadna državna meja med Jugoslavijo in Italijo je potegnjena. Bolesten krik slovenskega življa v Gorici in okolici je bil uvod v novo dobo naših rojakov v okviru De Gasperijeve Italije. Meja, ki sicer manj globoko kot nekdaj, zato pa bolj nenaravno in nesmiselno reže telo slovenskega naroda na zapadu v dva dela: v Tržaško državico in Italijo. Kakor da mali slovenski narod nima mesta pod soncem, tako ga trgajo, ropajo, mrcvarijo. Toda primorsko ljudstvo se je v zadnjih deset letih žilavo borilo proti pohlepnemu zasužnjevalcu in ohranilo vse svoje bistvo do danes neokrnjeno in ostalo še naprej vedro in borbeno.

Severna meja slovenskega naroda pa ne zaznava niti takega napredka. Stvari stojijo kakor pod Avstrijo, kakor pod nemškim rajhom. Kakor da se ni nič zgodilo, kakor da ni bilo težkega osvobodilnega boja, kakor da fašistična Nemčija ni bila strta. Koroško vprašanje se rešuje izven Koroške, kot da ni ljudstvo vstalo proti nečloveškim zatiralcem, se dvignilo v upor in zmagalo.

Boj slovenskega naroda je star, kakor je star slovenski narod. Po tlačenju grofov in knezov, ki so z ognjem in mečem delili "pravico", so se vrstili drugi zatiralci, vse preko avstrijskih oblastnikov in hitlerjevskih pruskih škornjev. In vendar je bila Koroška srce in zibelka slovenstva, kulture, jezika. Imena slovenskih pesnikov, pisateljev, jezikoslovcev, narodnih budilcev Antona Janežiča, Matije Majerja-Zilskega in drugih so prispevala k slovenski kulturi odločilen delež v preteklem stoletju. Mesto Celovec je bilo važno središče slovenske kulturne delavnosti.

Kot izraz gibanja koroških Slovencev se je razvila v najtrših vojnih letih proti številnim krivicam partizanska borba, dokaz vere in moči ljudstva ob Dravi. Nemci so že v letu 1942 izselili iz Koroške, iz svojega rodnega doma preko 300 zavednih slovenskih družin. Ni čuda, da se je partizanska borba okrepila, da je okoli 3000 hrabrih borcev vedno močneje in drzneje napadalo. To je bil vseljudski odgovor na početje brezdušnih Nemcev. To je bil obenem tudi odgovor Koroščev na krivični papirnati plebiscit iz leta 1920, plebiscit zasleplje-vanja in zastraševanja. Ta novi krvni plebiscit pa je resnična volja in zahteva severnega dela slovenskega naroda po združitvi z rodnimi brati.

Današnje stanje na Koroškem je ironija, posmehovanje in burka vladajočih krogov do slovenskega življa na Koroškem, do vseh težkih žrtev nacističnega tiranstva. Angleške okupacijske oblasti, ki naj bi predstavljale bojnega zaveznika proti skupnemu sovražniku — fašistični Nemčiji—so danes izročile zopet usodo koroških Slovencev v roke nacističnim priganjačem. Po umiku jugoslovanske armade ki je skupno s koroškimi partizani osvobodila Koroško, so bili postavljeni na vodilna mesta znani nacisti, ki imajo v germanizaciji in nasilnih metodah že bogate izkušnje. Samo nekaj imen: v nacistični Nemčiji podpolkovnik, zdaj polkovnik Stossier je na Koroškem varnostni direktor; hitlerjevski oficir, ki je opravljal tedaj važne naloge Hitlerju, dr. Karl Newole ima vplivni položaj ravnatelja deželnega urada; bivši uradnik raznarodovalnega nacističnega lista Rudolf Cefarin je postal vodja manjšinskega (to je raznarodovalnega) referata pri koroški deželni vladi, da o drugih znanih Hitlerju zvestih priganjačih niti ne govorimo.

Slovenci so upravičeno postavili zahtevo po svojih organizacijah. Toda videti je, da ne uživajo nikakih demokratičnih svobočin in narodnostnih pravic. Oglejmo si nekaj takih organizacij, ki so jih upravičeno zahtevali Slovenci na Koroškem. Osvobodilna fronta ni priznana (dasi so se Avstrijci na račun slovenskih partizanov na Koroškem bahali pred svetom, da se borijo proti nacizmu), Zveza koroških partizanov je prepovedana, Zveza mladine za slovensko Koroško prepovedana, Antifašistična ženska fronta prepovedana. Zveza slovenskih izseljencev pa je pred priznanjem s strani avstrijskih (t. j. britanskih) oblasti pretrpela grobe žalitve in napade.

V letu 1945 so celo prepovedali povratek izseljencem pod rodni krov. Dne 15. aprila 1946, na dan proslave 4. obletnice nasilnega izseljevanja, pa je zborovanje napadla avstrijska policija s kamenjem in mrzlimi curki iz gasilskih brizgalen, te žrtve nacizma, med njimi tudi žene in otroke, medtem ko je celovška š k o f i j a prepovedala spominsko mašo za žrtve, ki se niso vrnile več iz zloglasnih nemških taborišč. Izseljenci, ki so jih hitlerjevske tolpe pognale iz domačih ognjišč, še do danes niso postali lastniki svojih posestev. Še vedno ni bil izveden prepis lastništva v zemeljški knjigi in neverjetno se sliši, toda dejstvo to potrjuje, da je še vedno pravni lastnik SS-Reichsfuehrer Himmler, kar mora z gnusom odkloniti vsakdo, kdor ima še kaj morale.

Na Koroškem ljudstvo nima svojega glasila, svojega lista, če izvzamemo glasilo "Koroška kronika," kjer so sodelavci pobegli rupnikovci, a nobenega Koroška. "Slovenski vestnik", ki edini zastopa resnične želje ter interese koroških Slovencev, mora izhajati izven mej Koroške, na Dunaju. Pač pa živi na Koroškem okrog 5000 "razseljenih oseb", kolaboracionistov, ki sedaj rovarijo proti svojim državam in se bavijo z vsemi mogočimi in nemogočimi, predvsem nečistimi posli, hočejo lagodno živeti na hrbtih delovnih ljudi ter poskušajo razbiti enotnost koroškega ljudstva. Nacisti pa se zbirajo v novih organizacijah, predvsem v tako imenovani "Zvezi domovini zvestih južnih Koroščev", propagirajo nemoteno velikonemško šovinistično miselnost, napadajo v svojem listu "Unsere Heimat" partizansko borbo in blatijo slovenske narodne svetinje. Člani te zveze napadajo zavedne Slovence, izzivajo na raznih prireditvah, pošiljajo grozilna pisma, pobirajo ter izsiljujejo podpise za "nedeljivo Koroško", to je Koroško v sklepu avstrijske države.

Čeprav štejejo Slovenci na Koroškem preko 100,000 prebivalcev, se jih skuša z različnimi ukrepi raznarodovati. Nacistično nastrojeni oblastniki ustvarjajo gonjo proti dvojezičnemu pouku. Na dvojezičnih šolah poučuje 280 učiteljev, vendar pa od teh obvlada slovenski jezik samo 33 učiteljev. Tako predstavlja šola kakor nekdaj središče za ponemčevanje slovenske mladine. Pouk imajo nacisti in folksdojčerji, medtem ko slovenske učitelje odklanjajo in onemogočajo.

Veriga takih grobih krivic in poniževanja nad koroškimi Slovenci je še dolga, neizčrpna. Vendar pa kljub vsemu vztrajajo nenehno v osnovni zahtevi, ki je priključitev k svojim rodnim bratom in sestram, k Jugoslaviji, ki jim bo prava domovina in ne mačeha.

Mali slovenski narod doživlja vsemogoča razočaranja. Toda ostal je borben in ve, da bo morala resnica, če tudi težko in počasi slednjič prodreti v svet, kajti pravična stvar mora prej ali slej zmagati. —(SANS)

PRIMORSKE VESTI

Demokratična fronta Slovencev v Italiji prosi za hitro posredovanje

Ljubljana, 7. nov.—Demokratična fronta Slovencev v Italiji je poslala Vseslovanskemu odboru v Moskvi in Slovanskemu odboru v Ljubljani pismo, v katerem prosi v imenu vseh Slovencev, ki so ostali v Italiji, naj Vseslovanski odbor in Slovanski odbori učinkovito posredujejo pri merodajnih mednarodnih organizacijah, ki naj prisilijo italijansko vlado k spoštovanju čl. 15 in 17 mirovne pogodbe. V pismu navajajo, da Slovenci v Italiji žive v skoraj tako bednih razmerah kakor pod fašizmom.

Neofašisti napadajo Slovence in njihovo imovino, nastavljajo bombe, ki uničujejo njih stanovanja in pošiljajo Slovencem grozilna pisma s pozivom, naj se izselijo. Italijanske oblasti so odpravile še tisto malo dvojezičnosti, ki jo je uvedla zavezniška uprava. Italijansko uradništvo osorno nastopa proti Slovencem, ki se poslužujejo svojega jezika. Orožništvo ne pozna slovenščine. Na Goriškem je za silo odprtih nekaj slovenskih osnovnih šol z nezadostnim učiteljstvom in nerednim poukom. Večino slovenskega učiteljstva niso nastavili in je brez plače. Italijanske oblasti nočejo vrniti prostorov slovenskim ustanovam in društvom.

V Beneški Sloveniji je preko 60,000 Slovencev brez slovenskih šol in društev ter brez slovenskega tiska. Prav takšne razmere vladajo v Kanalski dolini. Neofašisti grozijo vsem, ki zahtevajo narodne pravice, zajamčene v mirovni pogodbi. Oblasti so uprizorile med demokrščanskimi neofašističnimi in šovinističnimi občinskimi odbori glasovanja zoper slovenske šole ter zdaj razglašajo, da beneški Slovenci ne marajo slovenskih šol, čeprav se ljudstvo pod terorjem ni moglo o tem izjaviti. Neprestano delajo težave za prosto uvažanje slovenskih listov in knjig. Oblasti so priključile slovenske občine italijanskim občinam in uničile vsako samostojno slovensko občinsko upravljanje.

Demokratična fronta Slovencev v Italiji v pismu ugotavlja, da je vse to v ostrem nasprotju s čl. 15 mirovne pogodbe, ki jamči Slovencem v Italiji vse narodnostne pravice. Po čl. 17 mirovne pogodbe ne bi smela italijanska vlada trpeti na svojem ozemlju fašističnih in njim podobnih nasilnih organizacij. V resnici pa prosto obstajajo in delujejo teroristične organizacije "Divisione Gorizia" in ostale, ki strahujejo Slovence.

•

Guvernerja čakamo

Trst.—Med Tržačani kroži šala: "Guverner noče priti, pa je prišla burja." Ker guverner še ni prišel, je Tržaško ozemlje pod dvema vojnima upravama, tako da obstojata v sicer majhnem okviru dve coni A in B. Cona A, ki je zasedena po angloameriških četah, obsega Trst sam, Milje, in najbližjo okolico Trsta. Ostali del Istre, ki ni bil priključen k Jugoslaviji je pod upravo jugoslovanske armade. V coni A je še zmerom špekulacija, črna borza, brezposelnost, preganjanje slovenskega jezika, javni škandali, vsakodnevni ropi in tatvine, vojno hujskanje itd. V coni B, ki je pod upravo jugoslovanske vojske, pa imamo ljudsko oblast, ki ne dopušča špekulacije, kjer ni brezposelnosti, kjer je delavec gospodar v tovarni, lastnik zemlje pa samo tisti, ki jo obdeluje.

•

Množične aretacije protifašistov

Trst.—Nekaj dni pred italijanskimi šovinističnimi manifestacijami za "proslavitev zmage" o priliki prihoda Italijanov v Trst leta 1918 je pričela tržaška policija z množičnimi aretacijami protifašistov. Samo 1. in 2. oktobra (letos) je bilo aretiranih nad 20 oseb, ki so znane zaradi svojega protifašističnega mišljenja in delovanja. Dne 3. oktobra je vdrla v Nabrežini policija v prostore, kjer je bil sestanek staršev in aretirala 5 oseb, med njimi tudi učiteljico Zoro Stariha.

Pohiteti je treba

V Trstu sreča znanec znanca, ki teče z vso naglico proti morju. "Kam pa tako hitro," ga nagovori. "Samomor bom napravil," reče ta, "v vodo grem." "No, saj se ti tako ne mudi," ga potolaži prvi. "Kaj, da se ne mudi! Poglej, plina je zmanjkalo, elektrike bo tudi kmalu, ke ne pohitim, bo zmanjkalo še vode. Grem! Adijo." In stekel je, kar so ga nesle noge.

Obljuba "večne zvestobe" se po poroki rada kaj hitro obrabi in pozabi, kakor kaže ta statistična tabela o porokah in razporokah v tej deželi. V teh številkah so skrite tudi tragedije mnogih otrok razporočenih staršev, ki kažejo do njih tako malo odgovornosti.

Glasovi iz naselbin

(Dalje na 3. strani.)

najeli odvetnika, kakor ga je kaplan Gabrovšek, ampak so zaupali v Boga in sami vase. Ko je bil pozvan pred sodnika ameški škof Hisley, je stresel svojo sedem palcev dolgo brado in pričel: "Slabo sem spal, kajti premišljal sem, kako bi se izmotali, da nam ne bi bilo treba priti na sodišče. Molil sem Boga in ga prosil, da bi me razsvetlil, a zadel sem z glavo ob zid. Ako bi bil to greh samo brata Andyja, bi šel k njemu in se bi skušala pobotati, toda to je zadeva kristjanstva. Ako Andy noče biti zvest pristaš svoje cerkve, potem ni vernik. Poprej nisem bil nikdar na sodišču. Sodnik se mi je priljubil, prva tako so tudi porotniki vsi poštenjaki. In ako moramo imeti red na sodišču, ga moramo imeti tudi v naši cerkvi."

To je bila vsa obramba teh štirih duhovnikov. Nastopil je tudi pridigar Izak Miller in pričal, da je Andyjev oče prostovoljno izjavil, da bo sina brcnil s farme, ampak tega do sedaj še ni storil.

Porota je sestojala iz devetih mož in treh žensk, katera je imela odločiti, ali je bil verski bojkot upravičen proti Andyju, ker je kupil avtomobil. Andyjeva žena Sarah je izpričala, da je mož postal radi verskega preziranja nervozen, tako da je moral iti k zdravniku. Solly Schlabach pa je povedal, da so ga izobčili iz cerkve samo zato, ker ni hotel prezirati Andyja. Moral je tudi radi tega pasti na kolena in prositi odpuščanja radi tega "greha".

Na sodišču pa so ga nato vprašali, kako se obnaša napram Andyju sedaj, on pa je odgovoril, da ravno tako kot poprej.

John in Ezra Hochstettler pa sta povedala sodišču, da sta tudi bila postavljena na cerkveni prag, ker ne verujeta v bojkotiranje Andyja. Podobno so izpričale nekatere druge priče.

Andy je povedal, da se je radi tega preziranja počutil kot cvileč pes. Mož je star komaj 33 let, a je že oče sedmih otrok. Seveda, Andyjev odvetnik je drezal vanj in mu stavljal razna vprašanja, med njimi, kako se je počutil pet let in pol, odkar so ga pričeli bratje soverniki prezirati in bojkotirati. Povedal je, da ni mogel dobiti v svoji naselbini čevljarja, ki bi mu popravil čevlje. Ob mlačvi rži in pšenice ni smel jesti med farani, ampak v kleti. Da ga ni oče brcnil s farme, ga je rešilo, ker je škofa pocukal za brado.

Odvetnik ga je tudi vprašal, če se sedaj počuti bolj svobodnega in če upa, da bo lahko kupoval svoje potrebščine v njegovi okolici. Andy je odgovoril, da ne, ker se boji, da bodo nadlegovali njegovega očeta. Tedaj pa se je okorajžil škof in vprašal Andyja, če je bil že kdaj v gostilni ponoči in če je igral karte. Andy je pritrdil, nakar se je škof obrnil k rev. Schlabachu in molčal.

No, kaj je odločila porota? Obsodila je dušereševalce, da morajo plačati Andyju Yonderju pet tisočakov radi bojkotiranja in preziranja, kar znaša $1,250 na posameznega duhovnika. Sodnik je dalje odločil, da morajo prenehati s preziranjem svojega farana. Andyjev odvetnik je tudi zahteval, da se obremeni posestva duhovnikov, ako ne morejo izplačati denar tožitelju, kot je prisodila porota. Vsi štirje obtoženci lastujejo farme in odvetnik jim je dal 19 dni časa, da izkašljajo vsak $1250.

Če imaš vero, imaš sitnost, če je nimaš, imaš prav tako sitnost. Anton Vehovec, ki je bil pred nekaj tedni izvoljen za mestnega koncilmana, ima tako sitnost. Ameriška Domovina je namreč zapisala, da je Tone komunist. Tone pa je nato izjavil javno, da ni bil nikdar komunist in da vsa njegova družina zahaja v cerkev k sv. Pavlu, zaeno pa je dejal, da je bil William Boyd nekoč Miloš Bolč. Dopisnik pa je vedno mislil, da je oni pravi komunist, ki veruje v blaginjo svoje občine, pa če gre v cerkev ali ne. **Frank Barbič.**

Adamič v Pittsburghu

Pittsburgh, Pa.—Tudi jaz sem eden istih, ki rajši čitam dopise, kot da bi kaj sam napisal. Rajši sam stopim v hišo rojaka, da malo poagitiram, bodisi za list, društvo ali kako drugo stvar, ki nam je koristna, kakor da bi sam agitiral v listih, ki so nam vedno na razpolago za agitacijo in izobrazbo. Težko se lotim pisanja, vendar mora nekdo tudi pisati, drugače ni iz naselbine novic, katere ljudje iščejo v naših listih.

Pittsburgh se mi zdi podoben roju čebel. Vsak nekaj dela. Ženske se največ ukvarjajo z nehvaležnim h i š n i m delom, medtem pa se mi, dedci, včasih zberemo tu ali tam, da si privežemo duše in malo politiziramo. Saj ni čudno! Vsak čuti, da je za vogalom neka nevarnost. Starejši si belimo glave, kako dolgo bomo mogli še delati, koliko časa bo dela v teh smrdljivih tovarnah in kdaj bodo plače spet zadostne, da boš lahko plačal dnevne stroške. Ali ne bo kmalu konec tej prekleti draginji? In kdaj bo konec tej prekleti vojni šuntariji?

Prej sem rekel, da je Pittsburgh podoben čebelnjaku. Pred letom dni je malokdo upal, da bomo imeli slovenski radijski program. Ta se oddaja že pet mesecev in vedno bolj uspeva. Imamo tudi več veselic, katere prirejajo društva. To je dobro znamenje. Imamo živo slovansko gibanje, ki širi svoje ideje preko radija vsako nedeljo. Mestni tisk nam tudi posveča veliko kolon o konvenciji Hrvatske bratske zajednice. Radi bi nas zastrašili, radi odtrgali od Wallacea in unij. Mi, Slovani, pa se le malo zmenimo za napade, ker smo prepričani, da je naše delovanje pravilno in pošteno. Jezni so, ker se nočemo več prepirati za prazne oslovske sence, ker ljubimo pravico in mir nad vse drugo!

Dokaz, da nas propaganda ni prestrašila, je, da se prireja največja slovenska manifestacija na 5. decembra v dvorani Carnegie Music na 4400 Forbes st. Glavni govornik bo Louis Adamič. Mora pač biti nekaj posebnega, nekaj izredno važnega za Pittsburgh in okolico, da si je Adamič odtrgal čas za obisk. Dolgo smo ga pričakovali in bomo vedno hvaležni prijatelju in pisatelju Adamiču za njegov trud.

Slovence prosim, da ga pridejo poslušat, ker njegov govor bo najboljši odgovor našim nasprotnikom. Pred kratkim jim je odgovoril Henry Wallace in se še danes repenčijo od jeze.

Resnica bode v oči, pravi pregovor. Wallace je govoril prenapolnjeni dvorani. Poskrbimo, da bomo napolnili dvorano Carnegie za Adamiča, kateremu smo hvaležni, da govori in piše za nas pred ameriško publiko, kjer nas prikazuje za to kar smo. Poleg tega bo še drugih važnih točk na programu.

Slovenci v stari domovini so sledili Prešernu, Cankarju, Grego rčiču, ki so nam pokazali pot. Ameriški Slovenci smo srečni, da imamo v naši sredini tako močno sredstvo, tako živo osebo kot je pisatelj Adamič, ki tako odločno brani čast in poštenje vseh Slovanov in vseh poštenih priseljencev, ki smo pomagali narediti Ameriko to, kar je! **Philip Progar.**

Državni etnografski muzej

v Banjaluki je važna kulturna in znanstvena ustanova. Zaradi pomanjkanja prostorov niso razstavljene vse zbirke, s katerimi razpolaga muzej. Tako ima knjižnica, ki šteje danes 14,000 znanstvenih etnografskih in strokovnih knjig, bogato zbirko fotografij narodnih običajev, razstaviti jih pa ne more, ker ima podzemske prostore. Muzej tudi nima zadostnega strokovnjaškega kadra. Posebno manjka delavnica, v kateri bi izdelovali lutke za narodne noše, lesoreze in razne lesene predmete. Že leto dni ni bila izvedena nikaka desinfekcija prostorov. Kljub takemu stanju pa je dosegel muzej v znanstveno-vzgojnem pogledu zelo dobre uspehe. V nepolnem letu je muzej obiskalo kakih 20,000 delavcev, mladincev in kmetov iz Banjaluke in okolice, kar pomeni z ozirom na predvojni obisk zelo pomemben uspeh.

IZ URADA

Slovenskega ameriškega narodnega sveta

3424 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.

Račun za september in oktober 1947

Bilanca dne 31. avgusta 1947	$2,555.97
DOHODKI za upravni sklad SANSa:	
Podružnica štev. 1, SANS, Detroit, Mich.	9.00
" " 2, " Chicago, Ill.	5.00
" " 8, " West Newton, Pa.	14.80
" " 10, " Canton, Ohio	18.00
" " 11, " Ambridge, Pa.	26.00
" " 24, " Virden, Ill.	8.46
" " 25, " Chicago, Ill.	12.25
" " 27, " Arcadia, Kans.	3.80
" " 45, " Sheboygan, Wis.	4.50
" " 51, " Barberton, Ohio	18.00
" " 54, " So. Chicago, Ill.	11.15
" " 75, " Herminie, Pa.	10.50
" " 104 " No. Braddock, Pa.	100.00
" " 111, " Power Point, Ohio	10.00
Podružnica SANSa in društva, New York, N. Y.	150.00
Federacija društev SNPJ za okraja Fayette in Green, Pa.	304.21
Kansaška federacija društev SNPJ, Kansas	10.00
Skupna društva, Helper, Utah in okolica	96.15
Prispevki za ZOJSA, New York, N. Y.	218.90
Društvo štev. 59, SNPJ, Depue, Ill.	6.00
" " 198, " Willard, Wis.	20.80
" " 408 " Kansas City, Kans.	105.00
" " 465 " Gillespie, Ill.	14.00
" " 584 " Milwaukee, Wis.	5.00
Jugoslov. pomožni odbor-SS, Chicago, Ill.	71.67
Slovenka iz države Washington	20.00
Joseph Zavertnik, Englewood, N. J.	10.00
Manjši prispevki	5.00
Razno	.50
	$1,270.69
	$3,826.66

IZDATKI:

Najemnina urada	$ 150.00
Razsvetljava in čiščenje	8.70
Plača tajnika	91.77
Plača pomočnika	361.35
Poštnina	111.46
Ekspres	8.75
Telefon in telegrami	16.35
Uradne potrebščine in popravila	51.51
Izredna pomoč	5.00
Davek socialne zaščite	14.38
Davek od plač	48.26
Seja izvrševalnega odbora SANSa	268.80
Zapisnik	10.00
Seja Amer. slov. kongresa in prireditev v New Yorku	241.70
Subvencija Amer. Slov. kongresu za zapadno Penno	100.00
Stroški v zvezi z otroško bolnišnico v Sloveniji	126.20
T & T buletin	252.00
Zapisnik II. konvencije SANSa	50.00
Shodi	19.00
Knjige	23.40
Časniki	2.40
Prispevki nabrani v podporo ZOJSA, New York, N. Y.	218.90
Razno	15.80
Skupni izdatki iz uprav. sklada	$2,193.87
Bilanca dne 31. oktobra 1947: na banki $1,624.29	
Bilanca dne 31. oktobra 1947: ročna blagajna 8.70	
	1,632.99
	$3,826.66

SKLAD OTROŠKE BOLNIŠNICE:

Bilanca dne 31. avgusta 1947	$128,602.15
Prispevki v septembru	118.15
Prispevki v oktobru	10.00
Skupaj	$128,730.30
Obljubljena vsota (pledges)	33,000.00
	$161,730.30

SKLAD ZA SVOBODNI TISK:

Bilanca dne 31. avgusta 1947	$ 110.00
Frances in Joseph Omerza, Berwyn, Ill.	5.00
Federacija za Colorado in New Mexico	10.00
Podružnica št. 30 SANS, Sharon, Pa.	25.00
Podružnica št. 54 SANS, So. Chicago, Ill.	59.75
Federacija SNPJ za vzhodni Ohio in Pa.	15.00
Skupaj	$ 224.75
Izplačano odboru za svobodni tisk	$ 125.00
Bilanca v banki 31. oktobra 1947	99.75
	$ 224.75

MIRKO G. KUHEL, gl. tajnik. VINCENT CAINKAR, blagajnik.

Slovensko gledališče v Trstu brez dvorane za nastope

Trst, 30. okt.—Slovensko narodno gledališče v Trstu tudi letos še ni dobilo dvorane za nastope. Odkar so leta 1945 prevzeli v Trstu oblast Anglo-Američani, je uprava gledališča napravila že 174 intervencij pri raznih merodajnih funkcionarjih. Uspeh vseh teh intervencij so bile leta 1945 tri predstave v gledališču "Fenice" in lani dve predstavi v gledališču "Nazionale", toda dvorano so oblastva dala samo za predstave, ne pa tudi za vaje.

Pred kratkim je uprava gledališča znova posredovala pri upravniku gledališča "Verdi", Barisonu, predsedniku občinskega sveta Mianiju, pri kapetanu Listru in pri nekdanjem višjem častniku za civilne zadeve polkovniku Carnesu. Na te intervencije ni bilo nobenega pozitivnega odgovora, tako da Slovensko gledališče v Trstu, ki ga vzdržujejo tržaški Slovenci sami, letos spet nima dvorane za nastope.

Kaj je v Trstu najteže dobiti?

Pravico na sodniji in stanovanje na stanovanjskem uradu.

TOVARIŠI

POVEST PARTIZANSKE ZVESTOBE

TONE SELIŠKAR

(Nadaljevanje)

Počasi se je pričelo nočiti. Dež je še vedno škrebljal na škopnike, izpod kapa je curljalo na tla, da je pozvanjalo in ko so pri večerji sedeli okoli mize ter jedli mastno zabeljene žgance, se je špet ulilo in svetal blisk je osvetlil temno izbo, v kateri je gorelo brljivka. Zagrmelo je, da se je hiša stresla. Žena se je prekrižala, odtrgala košček oljkove vejice in jo vrgla na ogenj.

"Bog nas obvaruj strele in partizanov!!" je vzkliknila preplašeno, zunaj pa se je razdivjala nevihta, da je pošastno odmevalo po soteski.

Snela je rožni venec s stene, pokleknila kraj peči in pričela na glas moliti. Metka se je stiskala k materi in se preplašeno ozirala proti oknu. Pavlek, ki je čepel na peči, pa je premišljal, kako bo izvedel svoj načrt, ki ga je tekom večera do podrobnosti zasnoval.

Ko je ženska odmolila, je šla še enkrat pogledat zapah na vratih, skrbno je zastrla vsa okna, potem pa prijela Metko za roko in dejala:

"Pojdiva v posteljo, Metka. Oh, kako me je strah. Da si le pri nas ostal. Na odejo, na peči boš spal. Sama sreča, da so železni križi na oknih!"

Ko sta izginili v čumnato, se je Pavlek vlegel po peči. Prijetna toplota ga je kmalu zazibala v spanje, toda spal je le na pol. Dopovedoval si je, da se mora sredi noči prebuditi, toda truden je bil tudi tako, da se ni mogel ubraniti spanja v prijetni izbi, ki ga je toliko dni že pogrešal. Sanjal je čudovite sanje. Videl je svojo mater prihajati kakor skozi oblake, množica ljudi je hodila zanjo in vsi so imeli prekrasna, srečna obličja. Muzika je igrala, zastave so vihrale vsepovsod, po beli cesti pa je korakala silna partizanska vojska. Možnarji na gričih so grmeli, pesmi so donele iz vasi, on sam pa je planil iz vrste korakajočih partizanov in se pognal materi nasproti . . .

Silen grom ga je prebudil. Sedel je na peč, ura je zahreščala in štel je udarce. Enajst je bila. Zunaj je lilo kakor iz škafa. Splazil se je s peči in se je lotil dela. Pripravil je močne vrvi, ki jih je že v mraku spravil pod peč, nataknil je škornje, potem pa je nenadoma zacopotal po podu in pričel s pestjo udrihati po vratih čumnate in kričati na vse grlo:

"Mati, mati, partizani so prišli. Že butajo na vrata!"

"Ojej, ubili me bodo!" je zavekala ženska. "Ubili nas bodo, ojej, ojej, sveti križ božji!"

Planila je s postelje in se je hotela skriti pod njo, toda vrata čumnate so se s hruščem odprla, nekdo je planil v izbo, jo pahnil nazaj v posteljo in zakričal s strašnim glasom:

"Nazaj v posteljo! Če se le ganeta, vaju zakoljemo!"

Pavlek je namenoma prevrnil mizo, da je zaropotalo, naglo pograbil vrvi in je spet zakričal s spačenim glasom:

"Roke sem!"

Zvezal je gospodinji in Metki roki in nogi, okoli glave jima je ovil ruti, da nista mogli kričati. Sicer je bilo do sosednje hiše dobrih sto korakov, toda Pavlek je sam in mora previdno delati, da mu bo vse uspela.

"Tovariš, zdaj pa kar! Ta hiša je izdajalska. Janez in Jože, na stražo pred hišo!" je ukazoval Pavlek. "Pa tega hlapčiča na peči mi zvežite!"

Potem je zaprl kamro, jo zaklenil, prižgal brljavko in se lotil dela. Že pred večerjo je pripravil dve veliki vreči. Pobasal je v eno vse hlebe kruha, nekaj prekajenega mesa in klobase, lonec zabele in soli. Ni pozabil riža ne makaronov; s katerimi se je žena pohvalila. Prebrskal je vse police v kuhinji in je našel steklenico olja, balo vrečico sladkorja, nekaj škatelj cikorije. V veliki škrinji pod oknom velike izbe je staknil nekaj srajc, nekaj ženskega perila, še par novih škornjev, robcev, zgoraj nad kamro pa dva vojaška plašča, nekaj toplih kocev, ki so jih pri hiši skrivali še od razsula jugoslovanske vojske. Zadaj za dimnikom je bilo nekaj vojaških konzerv. V omarici, ki je visela na zidu velike izbe, je našel škarje za lase striči, britev in dva velika kosa mila. Kar vse v malhe. Končno je privlekel iz kleti pletenko slastne slivovke, bakren kotliček, na omari pa je iztaknil nekaj škatlic žigic in osem škatelj cigaret. Kar vzdigavalo ga je od veselja, če je pomislil, kakšno veselje bo zavladalo v taboru, ko bo vse to tjakal privlekel.

V hlevu je obesil leščerbo na klin, kljusetu, ki je nosil že precej let na usločenem hrbtu, je ovil kopita s cunjami, potem ga je privlekel pred vežna vrata na dvorišču. Z debelo vrvjo je zvezal obe vreči skupaj in jih z veliko težavo obesil na konja tako, da mu je na vsako stran visela po ena. Na vrh obeh vreč pa je privezal kotliček. Potem je prištorkljal nazaj v hišo, premetaval stole po tleh in napravil takšen ropot, kakor da se jih v hiši kar tare.

"Hajd, hlapec, s peči!" je ukazal z nizkim glasom. "Pokaži nam pot mimo Kota do ceste in potem čez cesto naprej čez Malo Goro do Strug. Poznaš to pot?"

"Poznam, poznam, saj sem od tam doma!" je odgovoril s svojim glasom.

"Podvizaj se, gremo!"

Potem je za seboj zaklenil vežna vrata, vrgel ključ v potok in pognal konja na cesto. Sam je šel nekajkrat okoli hiše, štorkljal, kakor da bi jih bilo mnogo, potem pa je nalašč krenil s konjem proti Kotu, prav v nasprotno stran, odkoder je prišel. Pred vasjo je konja pognal v potok in ga po strugi gnal navzgor do hoste. Po kolovozu ni poganjal. Vodil ga je počasi kar po celini in po listju in tako sta se skozi dež in temo pomikale dve čudni prikazni. Visoko natovorjen konj in kmečki fante. O, ne boš! Zdaj je bil že spet partizan. Poiskal si je puško, obesil si jo je čez ramo in kmalu sta prišla do strmine. Tu je konj kar počepal, saj se ni mogel s kopiti oprijemati tal, ker jih je imel s cunjami povite, zato pa sta morala večkrat počivati. Malo pred taborom je zavpila straža:

"Stoj, kdo tam?"

"Partizan Pavlek!" je vzkliknil Pavlek veselo.

Ves tabor je na mah oživel. Vsi so planili na noge in mu stekli nasproti, saj so bili že prepričani, da ga ne bo več nazaj. Še bolj so se začudili konju in vrečam. Kar obstopili so ga in ga otipavali. Črt in Sonja sta se kar stepla zanj, obesila sta se mu okoli vratu in plesala z njim nekak indijanski ples.

(Dalje prihodnjič.)

Mrtvi kralji

(Odlomek iz romana "Cervantes")

Bruno Frank

Žalni sprevodi so se pomikali po Španiji, od severa proti središču, od zapada proti središču, od juga proti središču. Kralj Filip jih je pričakoval.

Že dolgo je hrepenel, da bi prebival združen s smrtjo. Vse prepočasi nastaja ta samostanski dvorec za rajnke njegovega doma. Mračen in samoten je kraj, trdo skalnato gorovje strmi naokrog, neusmiljeno divja vihar. Že dvanajst let nadzoruje Filip zidavo. Madrid ga redko vidi. On čaka.

Najprej v vasici, ki je čisto blizu. Tam v eni izmed koč, tesno nagneteni, prebivajo menihi. V izbi so napravili kapelo, na apneno steno so naslikali križ, čez oltar so pogrnili posteljno plahto, zakaj skozi pokvarjeno streho dežuje. Tako ozek je prostor, da zadeva pri maši strežnik z nogami klečečega kralja.

Nič boljše ne stanuje sam prvi knez tega sveta. Župnišče nima oken in je brez ognjišča. Za sedež imaš eno samo leseno klop s tremi nogami.

Po osmih letih se menihi preselijo tja v nedozidani dvorec, kralj Filip z njimi. Vlažna nova stavba je za njegovo protinasto telo pogubna. Grandi, ki morajo biti okrog njega, so čisto obupani, celo menihi so radi med sabo.

V nekaj za silo opremljenih sobah, blizu začasne cerkve, ureja iz svojih listin posle dveh polut. Vse naokrog prizadevnost in hrušč zidarjev. Vse je še pusto. Okrog kvišku strmečih kvadrov divje raste gosta jara, kodrast, trdoživ, komaj izkrčljiv plevel. Kamenje leži naokoli. Težki vozovi z vprego dvajsetih, štiridesetih bikov, ga vlačijo iz lomov sem. Vreščanje dvokolskih žerjavov, trkanje na odrih, sikanje žag, kovanje kovačev, udarjanje kamnosekov, sekira drvarjev v bližnjem gozdu—nič ne moti kralja v pričakovanju.

A to trpi predolgo. Od neznanskega pravokota sta dodelana šele vzhodno in južno krilo. Malo je še videti grobne cerkve, ki se bo ločila nad rajnkimi. Tedaj ukaže, naj puste vse in dozidajo grobnico. Presilno je njegovo poželenje. Ne strpi več.

Mnogo ur presedi pri svoji mizi, študira zemljevide in tabele milj ter metodično snuje načrte za prevoze. Daleč raztreseni prebivajo rajnki njegovega doma. Toliko in toliko dni smejo trpeti sprevodi, tu in tu je počakati, tam prenočiti, pri onem križišču se združita sprevod s sprevodom, tu je mesto, kjer se vsi stopijo v enega, to bo dan, ko bo sam—naposled—doživel prihod rajnkih. Skrbno izbira grande, ki so določeni za spremstvo: Vojvoda Alcala, piše, vojvoda Escalona, škofje iz Salamance, Jeena Zamore. Za neizmerno čast morajo plačati, vsak sprevod se vije na stroške uro. Vsak sprevod je sam do pičice določil, odredil število plemičev, ki morajo jahati spredaj, bosih menihov in kaplanov. Do moža natančno, v najceremonioznejšem zaporedju, je odmerjeno truplom častno spremstvo. Osemnajst pažev temu infantu, štiri in dvajset oni kraljici. Izračunal je, koliko vatlov žalne tančice nosijo konji. Na zlatem brokatu, ki pokriva krste, morajo ležati trije kronski obroči različne oblike, po činu in postavi.

Velo, od poletja požgano, se razteza visokogorje. Ljudstvo praznuje in leži ob cestah v prahu. Vsa mesta so mračno okrašena, najbednejša vas, zgolj kup kamenja, kaže rdečerumeno zastavo z žalnim trakom. V cerkvah prenočujejo ob mrtvaških spevih in molitvah. Na kamnitih škrljih leži spremstvo v plaščih in ne more ujeti spanja.

Potlej je čakanja konec. Vest je tu: združeni so, prihajajo. Mračen in grd dan je. Raztrgani oblaki se vlačijo nizko nad Escorialom. Kralj stopi iz nedokončanega portala nedokončane orjaške grobnice.

Široki trg še ni tlakovan, tla so razrita, jara in izkrčena. Ogromen katafalk je postavljen, ves v črnem žametu in zlatem brokatu. Tri stopnice peljejo do njega. Dolga miza pričakuje krste. Z zlatom oviti stebri nosijo baldahin.

Kralj v najsvečanejši gali stopi čisto sam pred žalni oder Nosi baret in veliki ornat. Zlatega runa: odprti talar, čigar obšivi v izstopajočem vezenju večkrat ponavljajo jagnje. V rokah nosi razpelo. S pogledom premeri izžgano stepo, žalostno srce svoje dežele. Na milje in milje daleč se ozira vse do daljnih toledanskih hribov. Kot nekaj nedoločno belkastega se na pol razdalje zasveti njegovo mesto Madrid.

Že doni žalna godba in molitev. Čelo sprevoda se že bliža vkreber. Zdaj se prikaže orlovski prapor. Prva, ki tava sem gori, je krsta Karla Petega.

Kralj Filip poklekne. Tole z dragulji obloženo razpelo je držal cesar umiraje v Yusteu. Z njim v roki hoče nekoč umreti sam.

V tej uri polaga očetu račune. Ah, roke, ki stiskajo njegov križ, ne morejo več sestaviti božjega cesarstva na zemlji. Za zmerom proč so lepi, sijajni časi, ko je bila Evropa združena v verski skupnosti. Grozote dopušča Bog, teman postaja njegov svet. Povsod upor, verska zmota in domišljavost. Anglija, Nemčija, sever—že dolgo zapadli pogubljenju, habsburška Nizozemska v globokem duhovnem sporu, kralj Francije pripravljen skleniti mir s krivoverci. Habsburško morje pa in jug in vzhod izročeni paganskemu preroku, od Atlantika do Svetega Groba in od Svetega Groba do pred Dunajem.

Vendar se mu ni bati obračuna. Vedno je bil pripravljen žrtvovati vse Bogu. Iz ljubezni do prave vere vlada v sovraštvu z vsemi državami, strežejo njegovi stvori z bodali knezom odpadnikom po življenju, so najboljše pokrajine opustošene, državni zaklad izčrpan, mavrijska umetnostna prizadevnost in židovska modrost požgani ter izgnani. Kmalu bo tudi sam z rajnkimi svojega rodu, z edinimi, ki se čuti z njimi eno, v verski trdnjavi, v katero zdaj vstopajo.

Iz nedodelane notrine se oglasijo orgle. Vmes donijo salve čet, ki jih je zapovedal sam. Iz vrat, ki jim še manjkajo krila, stopa prior s križem. Petje od znotraj se pomešuje s psalmodiranjem bližajočih se.

Zdaj so prispeli kralji na široko ravan, pred svoj grobniški grad, ki sega zevajoče po njih z neenakimi rokami. Kralj Filip vztraja v kapljajočem dežju ter nadzoruje ceremonije, s katerimi dvigajo skrinje z voz ter jih nosijo na oder. Orgle, salve, zvonenje in petje trajajo kar naprej, škofje v plaščih in škofovskih kapah blagoslavljajo mrliče. Nizko se vlečejo oblaki tja v deževni zrak.

Dopolnjeno je. V dolgi vrsti, po strogo določenem redu, pokrivajo krste ogromno mizo. Začetnica in zlati obroč imenuje vsakega spalca. V sredini pa, veličastno ločena od drugih, se postavlja krsta, ki nosi zaprto krono, cesarsko zastavo pri glavi, mrtvaški prt čez in čez izvezen z orlom svetovnega gospostva.

V težki omami stoji dedič. Da bi ta trenutek ne imel konca! Njegov največji je. Nikdar več, niti v grobnici ne, ne bo mogel tako z enim pogledom objeti njih, ki so bili njegove krvi, njegovega poslanstva, njegove usode, njegove gotovosti. Ta mrtvaška parada je naposled spolnitev, spolnitev za zaverovano vero, spolnitev hkrati za njegovo globoko, bolno, nenasitno potrebo po redu. Red poklanja samo smrt.

Zdajci pa, kakor besna pražival iz svoje jame, tuleč, se z močjo organa zažene vihar z gorovja.

To je bič mračnega kraja, menihi se ga boje, za pravega pravcatega Satana ga imajo, ki brani svoje carstvo zoper kvišku kipečo utrdbo. Tako kakor danes pa peklenska moč še ni besnela.

V hipu sta porušena razkošje in red. Krone se kotalijo, zastava se lomi, mrliški prti se vrtinčijo. Silni baldahin se napihne kakor jadro na odprtem morju in se pretrga, zlati stebri se s hruščem sesujejo. Že ni ostalo od sijajnega katafalka nič drugega kot golo ogrodje. Prti loputajo in šumijo življenjsko nevarno, nihče si jih ne upa prijeti. Orjaške pesti drobijo prispodobe habsburške oblasti v zraku. Krpe z orli in kronami se vrtinčijo po kamnitem polju, tja do gozda. "Brokatne cvete nosi naša hosta," bodo dejali spomladi drvarji, ko bodo opoldne počivali pod črepinjaki.

Škofovske mitre se valjajo v blatu. Kralju Filipu je strgalo z ramen ornat njegovega reda. V črni spodnji obleki se drži sredi besnenja suha, šibka postava pred golimi krstami.

FREEZIN' REASON

Keep out of trouble by keeping your distance. Following other vehicles too closely is one of the chief causes of winter accidents. So stop skidding yourself. If you must follow something closely, follow the safety principle that without tire chains it takes from 3 to 12 times more distance to stop on snowy or icy roads than it does on dry pavement.

Kako preživlja svoj dopust delavka Marija na letovišču

25 let je živela Marija pod fašisti na Primorskem. Kot gospodinjska pomočnica ni imela nikdar dopusta. Ko je prišla po osvoboditvi v Maribor, je šla delat v tekstilno tovarno, kjer so jo za njeno neumorno delo v tovarni in pri delovnih akcijah določili za 15 dnevno brezplačno bivanje v "Sindikalnem počitniškem domu" v Opatiji.

Skromna Marija ni mogla razumeti, da bo lahko šla na brezplačen odmor. Šele, ko je dobila od predsednice sindikata napotnico in denar za vožnjo, se je zavedla resničnosti. Vsa srečna je spravila najpotrebnejša stvari v kovčeg in odpotovala. Na postaji Matulje je presedla na avtobus in kmalu zagledala morje.

Morje, ki ga je že videla, saj je rasla v sončni Primorski, se ji je zdelo še mnogo bolj svetlo in sončno sedaj, ko smo tu mi gospodarji.

Marija se je vselila v malo sončno sobo z balkonom s krasnim razgledom na morje. Vsa oprema v sobi je bila snažna in skorajda razkošna. Prav tako lepo in moderno je opremljena vsa vila "Ex Quissana", ki je postala sedaj Sindikalni počitniški dom.

Marija je bila na dopustu presrečna. Zjutraj so jo zbujali sončni žarki k zajtrku. Hitro je vstala in pospravila. Sicer je bilo to delo sobarice, vendar Marija tega ni hotela razumeti. "Vem, da ima sobarica še mnogo drugih sob, vsaj to malenkostno delo pa le meni prepustite!" je odgovarjala, če jo je kdo opomnil, da to ni njena skrb.

Najlepše se ji je zdelo pač v kopališču, v katerem je ostajala Marija do kosila. Letoviščarjem so bili na razpolago čolni in večkrat se je z njimi odpeljala v bližnje Ičiče, Volosko, Medejo, Lovrano. Z motornim čolnom so prebivalci počitniškega doma priredili tudi izlet v Moščeniško Drago in na Krk. Kako so Mariji radostno sijale oči!

Uprava je skrbela za odlično hrano, saj je vedela, da prihajajo v dom izčrpani delavci. Že po nekaj dneh se je Marija zredila.

"Ni čudno, če se redim, tako lepo mi še nikdar ni bilo v življenju!" je pripovedovala tovarišem.

Po večerji so posedli s tovariši k radiu, Roman iz Guštanja pa jim je zaigral na harmoniko. In marsikateri tovariš se je zavrtel tudi z Marijo. Roman je zaigral tudi slovenske partizanske, a Učo iz Beograda je v sosedni sobi igral klavir. V čitalnici so imeli srbohrvatske in slovenske dnevnike in revije. Tudi knjižnica je bila precej založena. Igrali so tudi šah, biljard ali ping-pong. Na dvorišču je bil prostor za odbojko in v zgodnjih jutranjih urah je bila žoga na živahnem potovanju preko mreže.

V domu so prirejali tudi prijateljske večere, na katerih so nastopali sami prebivalci doma, zbrani iz vseh jugoslovanskih republik. Tudi Marija je prav rada zapela v zboru. Vsak dan ji je prinesel novih moči in veselja do življenja. Tako ji je mineval 15 dnevni oddih v domu, da se je le s težkim srcem poslovila od tovarišev, od prelepega Sindikalnega počitniškega doma in od morja. Tovariši so jo spremili na vlak, ki jo je odpeljal proti Mariboru, kjer bo z novimi močmi pomagala pri obnovi in pri izpolnitvi petletnega plana.

Marija ne bo nikdar pozabila svojega prvega dopusta in hvaležna je Titovi Jugoslaviji, ki je tudi njej—delavki—nudila brezplačen počitek, tak, kakršnega so uživali v stari Jugoslaviji le njeni gospodarji—bogataši.—*M. Š.*

Ljubezenska idila

Bedno življenje je živela sinjorina Nina v Trstu. A s prihodom Amerikancev se je stvar obrnila na bolje. Spoznala sta se s Tommijem. On je imel umazane hlače in je iskal žensko, ki bi mu jih oprala. Povedali so mu za Nino, ki pere za druge ljudi. Obiskal jo je in ji prinesel hlače. Nina jih je oprala. Tommy je pošteno plačal. Nakar se je vnela ljubezen. Nina je bila presrečna: pred seboj je videla v duhu Ameriko; poročila se bo, nič več ji ne bo treba prati umazanega perila. Tommijeva žena bo! In sanje so postale resnica; poročila sta se in Tommy jo je odpeljal čez morje v obljubljeno deželo. Zdaj je Nina v Ameriki: Veste kaj dela? Tommiju pere hlače . . .

Norec in stanovanje

Na stanovanjski urad je prišel možak in vljudno zaprosil: "Oprostite, ali bi lahko pri vas dobil dvosobno stanovanje?" "Ali se vam je zmešalo?" ga je nahrulil uradnik. "Da," je odvrnil možak. Nato pa mu reče uradnik: "Kar tjale v vrsto stopite, gospod, tam stoje sami taki norci, ki mislijo, da jim bomo pri nas dodelili stanovanje."

VAŽNO OBVESTILO
naročnikom dnevnika Prosvete

V smislu sklepa seje gl. odbora z dne 14. februarja 1947, je bila naročnina za dnevnik Prosveto povišana za $2.00 letno za vse naročnike.

To velja tudi za VSE one naročnike, ki imajo prištetih po PET članov iz družine, torej se razume, da MORATE TUDI VI DOPLAČATI $2.00 za naročnino za vaš dnevnik.

Po sklepu gl. izvršnega odbora se ne sme v nobenem slučaju upoštevati VEČ KOT PET ČLANOV iz ene družine pa tudi če imajo več kot pet članov in morajo biti iz enega in istega naslova. Ostali, kar jih je več, morajo prejemati glasilo TEDNIK, da tako vedo kaj se vrši v organizaciji S. N. P. Jednoti.

Vsled tega prosimo, da to upoštevate in nam pošljete še $2.00 za vašo naročnino.

PHILIP GODINA, upravitelj.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $8.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri assessmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $8.00		Za Chicago in okolico je $9.50	
1 tednik in	6.80	1 tednik in	8.30
2 tednika in	5.80	2 tednika in	7.10
3 tednike in	4.40	3 tednike in	5.90
4 tednike in	3.20	4 tednike in	4.70
5 tednikov in	2.00	5 tednikov in	3.50
Za Evropo je	$11.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

— — — — — — — — — — — — — — — —

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $ _____

1. Ime _____ Čl. društva št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. _____ Čl. društva št. _____
3. _____ Čl. društva št. _____
4. _____ Čl. društva št. _____
5. _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ( ) Star naročnik ( )